

>...วันไหว้ครู...<

นำเสนอเมื่อ : 10 มิ.ย. 2552

วันไหว้ครู

วันไหว้ครู เป็นกิจกรรมหนึ่งที่สถาบันการศึกษาทุกระดับทุกแห่งจัดขึ้นในช่วงต้น ๆ ของปีการศึกษา สะท้อนถึงคุณค่าทางจิตใจของคนไทย

- สะท้อนถึงความผูกพันใกล้ชิดระหว่างครูกับศิษย์
- สะท้อนให้เห็นถึงความกตัญญูคุณของสังคมไทยต่อผู้มีพระคุณ
- สะท้อนให้เห็นถึงความรัก ความเมตตา ของครูต่อศิษย์
- สะท้อนถึงความละเอียดอ่อนทางจิตใจ
- แฝงสาระที่เป็นคติธรรมสอนใจมากมาย

วันไหว้ครู เป็นวันที่นักเรียนจะได้แสดงคุณธรรมในจิตใจ คือไหว้ครู คำว่า **ไหว้ครู** นั้น เป็นถ้อยคำธรรมดาสมาถุที่เข้าใจกันอยู่ และทราบถึงความหมายกันเป็นอย่างดี แต่ก็ขอขยายความคำว่า ไหว้ครู เพื่อประกอบความรู้อะดับสติปัญญาตามสมควร

ไหว้ครู เป็นคำไทย 2 คำ นำมาเชื่อมกัน คือคำว่า **ไหว้** กับคำว่า **ครู** แต่ละคำมีความหมายอยู่ในตัว คำว่า ไหว้ ก็หมายถึงการแสดงความเคารพ การบูชา การแสดงความนับถือ การแสดงความเทิดทูน นี้เรียกว่า ไหว เป็นคำกริยาที่ชักกันเป็นประเพณีนิยมของไทย และในบางกรณีคำนี้ ก็ยอมจะกินความคลุมไปถึง กราบซึ่งในความหมายวอยอมตนลงกราบคาบควย เพราะฉะนั้นไหว้ก็ตีกราบก็ตี รวมอยู่ในความหมายอันเดียวกัน คือ แสดงความยกย่อง แสดงอาการเชิดชูบูชานับถือ

โอกาสที่เราทั้งหลาย ได้แสดงความกตัญญูกตเวทีต่อครู อาจารย์ ซึ่งเป็นผู้ที่ให้ความถนัด ครูนั้นเป็นทิศๆ หนึ่งในจำนวนทิศทั้ง 6 โดยเฉพาะเป็นทิศเบื้องขวา เรียกว่า **ทักษิณ** ทิศที่ให้ความถนัด คือเป็นผู้ให้วิชาความรู้แก่เรา

ประโยชน์ของการไหว้ครู

หากการแสดงคุณธรรมด้วยการไหว้ไม่ได้ประโยชน์อะไรแล้ว ประเพณีนี้จะเลิกกันเสียที แต่ที่ต้องไหว้กันอยู่ประจำทุกปี ทุกโรงเรียน แสดงว่าต้องมีประโยชน์ ประโยชน์ของการไหว้ คือ

1. ผู้ไหว้ได้รับความเมตตาจากผู้ถูกไหว้
2. ผู้ไหว้ได้รับความสบายใจ
3. ช่วยให้ผู้ถูกไหว้หันมาสำรวจตรวจตราพัฒนาตนเอง
4. ได้รักษาเอกลักษณ์วัฒนธรรมไทยไว้
5. บรรเทาโทษเสียได้

โบราณท่านกล่าวว่า "**ศรัทธ้อมีพิษ ศิษย์ต้องมีครู ศิษย์มีครูเหมือนงูมีพิษ พิษไม่มีครู เหมือนงูไม่มีพิษ**" ไม่น่ากลัวอะไร ไม่ตุงอะไรกับปลาไหล รอเวลาให้เขาผิดเผ็ดเท่านั้น "**ศิษย์ดีต้องมีคุณธรรม ศิษย์ไม่ได้ความคุณธรรมไม่มี**" นักเรียนจะต้องรู้จักชาว ขาวรวงไต่ที่มีวิตามิน เวลามีมันออกจรวง จะนอมรวงถ่วงยอดแสดงอาการดูจากระแม่พระธรณี แต่ขาวรวงไต่ที่ซีเดแทบจะทิมกุนเทวดา แสดงว่าขาวรวงนั้นไม่มีวิตามิน เป็นขาวซีลึบ คนก็เหมือนกัน หากรู้จักอ่อนน้อมถ่อมตน แสดงว่าเป็นคนมีคุณภาพเป็นผู้มีคุณธรรม บางคนเป็นโรคสันหลังแข็งกมไม่ลง บุคคลนั้นไม่ต่างอะไรกับขาวซีลึบ

คำสวดไหว้ครูทำนองสรภัญญะ

ปาเจรา จริยา โหนติ คุณุตตรา นุสาสกา
ขุขอประณตนมสัการ นุรพคณาจารย์ ผู้ก่อรเกิดประโยชน์ศึกษา
ทุ่งทานปุระสาทวิชา อบรมจริยา แก่ขานในกาลปัจจุบัน
ขาขอเคารพอกวิวันท ระลึกคุณอนันต ด้วยใจนิยมบูชา
ขอเดชกตเวทิตา อีกรวิริยะพา ปัญญาให้เกิดแตกฉาน
ศึกษาสำเร็จทุกประการ อายุยืนนาน อยู่ในศีลธรรมอันดี
ให้ใดเป็นเกียรติเป็นศรี ประโยชน์ทวี แก่ขาและประเทศไทย เทอญ
ปัญญา วุทธิ กเร เต เต ทินโนวาเท นมามีหิ

คำปฏิญาณตน

เราคนไทย ใจกตัญญู รู้คุณชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์
เรานักเรียนจักตองประพฤติดีอยู่ในระเบียบวินัยของโรงเรียน
มีความซื่อสัตย์ตองตนเองและผู้อื่น
เรานักเรียนจักตองปฏิบัติตนไม่ให้เป็นที่เดือดร้อนตองตนเองและผู้อื่น

สิ่งที่ต้องเตรียมในการไหว้ครู

การไหว้ครู ในอดีตนั้น มักจะใช้ **หญ้าแพรก ข้าวตอก ดอกมะเขือ และดอกเข็ม**
เป็นองค์ประกอบในพานดอกไม้แต่ละอย่างล้วนเป็นปรีศนาธรรมทั้งสิ้น

- **หญ้าแพรก** เป็นตัวแทนที่แสดงถึงความเข้มแข็ง อดทนถึงแม้จะแห้งแล้ง คนเดินเหยียบย้ำ
หญ้าแพรกก็จะไม่ตาย พอได้รับโอกาสที่เหมาะสม ได้รับความชุ่มชื้น ก็จะแตกยอดเจริญงอกงามเป็นอยางดี
ครูจึงตองเป็นผู้ที่เข้มแข็งอดทนตอปัญหาต่าง ๆ ของนักเรียนนักศึกษาขามทุกมาย และคอย ๆ สะทอนปลุกฝึงความมุ่งมั่นอดทน
เข้มแข็งไปสู่นิสัยของนักเรียน นักศึกษา ฝึกให้ขาเข้มแข็งอดทนให้จงได้

- **ข้าวตอก** เป็นขาที่เกิดจากการใช้เมล็ดขาสารไปคั่ว โดยมีฝาคครอบไว้ เมื่อได้รับความร้อนระดับหนึ่ง
เมล็ดข้าวก็จะพองตัวและแตกตัวออกเป็นขาตอก มีกลิ่นหอม เช่นเดียวกับการใ้การศึกษา ครูผู้สอนตองใ้การอบรมคุณกันไปด้วย
"อบเพื่อใ้สุกกรรมเพื่อใ้หอม" เช่นเดียวกับการทำขาตอก

การส่งสอนอบรมของครู บางครั้งตองมีการว่ากล่าวตักเตือน ตีตองหรือทำโทษ
ในกฎรกระทำที่ไม่เหมาะสมเสมือนการใช้ความรอนกับเมล็ดขา โดยฝึกกฎระเบียบหรือแนวปฏิบัติ เสมือนเป็นฝาคครอบ
ไม่ใ้ลูกศิษย์กระเด็นกระดอนออกนอกวงนอกทวง ครูจึงตองทำหน้าที่ส่งสอนอบรมใ้นักเรียน นักศึกษาเป็นตงเช่นขาตอก คือ
"สุกและหอม" ซึ่งหมายถึง การส่งสอนแนะนำใ้ขามีความรความสามารถและเป็นคนดีที่ยอมรับตนเอง

- **ดอกมะเขือ** ลักษณะของดอกมะเขือ
เวลาขานจะสีขาสระอาดและดอกจะโน้มคว่ำลงพื้นดินซึ่งก็เป็นปรีศนาธรรม แสดงถึงความสะอาดบริสุทธิ์ของจิตใจ เป็นคนซื่อสัตย์
อ่อนน้อมถ่อมตนเสมอ

- **ดอกเข็ม** ลักษณะของดอกเข็มจะมียอดดอกแหลม ซึ่งเป็นปรีศนาธรรมว่า
ครูตองจัดการเรียนการสอนเพื่อปลุกฝึงความคิด ใ้นักเรียนนักศึกษาเป็นคนฉลาด(หัวแหลม) รู้จักวิเคราะห์วิจารณ์
ใช้ความคิดให้เป็นประโยชน์แกปัญหาต่าง ๆ ที่พบเห็น ความเฉียบคมทางความคิดจะทะลุทะลวงทุกปัญหาได้

คนโบราณขางชาญฉลาดที่จะสอนศิษย์ด้วยกลวิธีต่าง ๆ แม่กระทั่งการใช้ดอกไม้ตงไม่ ฯลฯ
เป็นสื่อการสอนใ้ลูกศิษย์ใหญ่คอกอนเก่าใ้เรียนรูจากธรรมชาติ และรู้จักกตัญญูรู้คุณผู้ที่เป็นครูบาอาจารย์ขอยุตลอดไป
และการที่เรานี้ใช้ "หญ้าแพรกดอกมะเขือ" ในการไหว้ครูนั้น เพราะเป็นของหางาย งอกงามอยู่ทั่วไป

ตอนุชาตวันพฤหัสบดีซึ่งเป็นวันไหว้ครู เด็กๆจะไปโรงเรียนขาเป็นพิเศษ เพื่อไปช่วยกันจัดพานดอกไม้
ซึ่งอาจมีการปักดอกขานไม้โรย ดอกดาวเรือง ดอกกุหลาบขาน ข้ามด้วยหญ้าแพรกและดอกมะเขือ
พานดอกไม้นี้เด็กนักเรียนหญิงจะเป็นคนถือ ส่วนเด็กผู้ชายจะถือธูปเทียนและขอดอกไม้ (ขอดอกไม้หมายถึงดอกไม้ที่หาใ้เอามารวมกัน ข้ามด้วยหญ้าแพรกและดอกมะเขือเช่นกัน)

พิธีไหว้ครูจึงเป็นพิธีอันศักดิ์สิทธิ์ที่นักเรียนทุกคนร่วมแรงร่วมใจกันมาแสดงความเคารพและระลึกบุญคุณของครูอาจารย์อย่างแท้จริง

ขอมูลจาก

- รศ.เจลา ประเสริฐสังข์ <http://vannessa.exteen.com>
- <http://www.act.ac.th/knowledge/teacher/index.asp>
- <http://noknoi.com>